

בראשית פרק ד

(א) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְקֹנָק: (ב) וַתִּסֹּף לֵלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל וַיְהִי הָבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה: (ג) וַיְהִי מִקֶּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה: (ד) וְהָבֶל הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וַיִּמְחַלְבְּהוּ וַיִּשַׁע יְקֹנָק אֶל הָבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ: (ה) וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו: (ו) וַיֹּאמֶר יְקֹנָק אֶל קַיִן לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ: (ז) הֲלוֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תִּשְׁקָתוּ וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ: (ח) וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל הָבֶל אָחִיו וַיְהִי בְהִיּוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיִּקָּם קַיִן אֶל הָבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ: (ט) וַיֹּאמֶר יְקֹנָק אֶל קַיִן אֵי הָבֶל אָחִיךָ וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי: (י) וַיֹּאמֶר מָה עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה: (יא) וְעַתָּה אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ לְקַחַת אֶת דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדְךָ: (יב) כִּי תַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה לֹא תִסֹּף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ נָע וְנָד תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ: (יג) וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל יְקֹנָק גְּדוֹל עוֹנֵי מִנְשֵׂא: (יד) הֵן גֵּרְשֵׁת אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפְּנֵיךָ אֶסָּתֵר וְהִיִּיתִי נָע וְנָד בְּאֶרֶץ וְהָיָה כָל מִצְאֵי יַהַרְגֵנִי: (טו) וַיֹּאמֶר לוֹ יְקֹנָק לָכֵן כָּל הַרְגַּ קַיִן שִׁבְעָתַיִם יִקָּם וַיִּשָּׂם יְקֹנָק לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַפּוֹת אֹתוֹ כָּל מִצְאוֹ: (טז) וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יְקֹנָק וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדָמַת עֵדֶן:

רש"י
(יג) גדול עוני מנשוא - בתמיהה, אתה טוען עליונים ותחתונים, ועוני אי אפשר לטעון:
רמב"ן
(יג) גדול עוני מנשוא - בתמיהה, אתה טוען עליונים ותחתונים, ועוני אי אפשר לטעון, לשון רש"י מבראשית רבה (כב יא): והנכון בפשט שהוא וידוי. אמר, אמת כי עוני גדול מלסלוח, וצדיק אתה ה' וישר משפטיך, אף על פי שעשית אותי הרבה מאד. והנה גרשת אותי היום מעל פני האדמה - כי בהיותי נע ונד ולא אוכל לעמוד במקום אחד הנה אנכי מגורש מן האדמה ואין מקום למנוחתי, ומפניך אסתר - כי לא אוכל לעמוד לפניך להתפלל או להקריב קרבן ומנחה, כי בושתי וגם נכלמתי כי נשאתי חרפת נעורי. אבל מה אעשה כי כל מוצאי יהרגני - ואתה בחסדך הרבים לא חייבת אותי מיתה: והענין, שאמר לפניו הנה חטאי גדול והרבית עלי עונש, אבל שמרני שלא אענש יותר ממה שחייבת אותי, כי בעבור שאהיה נע ונד ולא אבנה לי בית וגדרות בשום מקום, יהרגוני החיות, כי סר צלך מעלי. הודה כי האדם איננו נשגב ונמלט בכחו, רק בשמירת עליון עליו:

יונה פרק ד

(ד) וַיֹּאמֶר יְקֹנָק הֲהֵיטֵב חָרָה לְךָ:

בראשית פרק ג

(ז) וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עִירְמָם הֵם וַיִּתְּפְרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וַיִּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת: (ח) וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יְקֹנָק אֱלֹהִים מִתְּהִלָּתָּה בְּגֵן עֵדֶן הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְקֹנָק אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגֵּן: (ט) וַיִּקְרָא יְקֹנָק אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה: (י) וַיֹּאמֶר אֶת קֶלֶךְ שְׁמַעְתִּי בְּגֵן נְאִירָא כִּי עִירַם אָנֹכִי וְאָחִבָּא: (יא) וַיֹּאמֶר מִי הֵגִיד לְךָ כִּי עִירַם אֶתָּה הֲמוֹן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְבִלְתִּי אֲכֹל מִמֶּנּוּ אֲכַלְתָּ: (יב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הוּא נָתַנָּה לִּי מִן הָעֵץ וְאָכַל: (יג) וַיֹּאמֶר יְקֹנָק אֱלֹהִים לָאִשָּׁה מַה זָאת עָשִׂיתָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הִנֵּחַשׁ הַשִּׂיאֲנִי וְאָכַל: ... (יד) וְלָאָדָם אָמַר כִּי שְׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ וַתֹּאכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעֹבְרֶיךָ בְּעֹצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:

בראשית רבה (וילנא) פרשה כב

[יג] ויצא קין מלפני ה', מהיכן יצא, רבי יודן בשם ר' איבו אמר הפשיל דברים לאחוריו ויצא, כגונב דעת העליונה, רבי ברכיה בשם רבי אלעזר ברבי שמעון אמר יצא כמפריס וכמרמה בבוראו, רבי חמא בשם רבי חנינא בר רבי יצחק אמר יצא שמח, היך מה דאת אמר (שמות ד) הנה הוא יוצא לקראתך וגו', פגע בו אדם הראשון אי"ל מה נעשה בדיןך, אי"ל עשיתי תשובה ונתפשרתי, התחיל אדם הראשון מטפח על פניו, אמר כך היא כחה של תשובה ואני לא הייתי יודע מיד עמד אדה"ר ואמר (תהלים צב) מזמור שיר ליום השבת וגו', אי"ל לוי המזמור הזה אדה"ר אמרו ונשתכח מדורו ובא משה וחדשו על שמו מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' וגו'.

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored in memory of Mr. Gerald Moskowitz z"l by his family.
לעי"נ גרשון אלטר בן יהודה וולף ז"ל
 Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
 Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.